

Delen van kennis over alternatieve modellen voor gebruik in diergeneeskundig onderwijs via de RE-Place databank

Universiteit Gent, Faculteit Diergeneeskunde

Contactpersoon: Katleen Hermans

Doel van de actie

De faculteit Diergeneeskunde aan de Universiteit Gent (UGent) doelt op het breed kenbaar maken van het bestaan en het gebruik van dierproefvrije methoden voor de opleiding van dierenartsen. Hiermee tracht zij een inspiratiebron te bieden voor gebruik van dergelijke methoden in andere opleidingen, zoals bijvoorbeeld de opleidingen voor diervverzorgers, dierenartsassistenten en proefdiergebruikers.

Achtergrond van de actie

Aan de faculteit Diergeneeskunde van de UGent is de laatste jaren sterk ingezet op het ontwikkelen van een *skillslab*, waar studenten diergeneeskunde hun vaardigheden kunnen oefenen. Vanaf het tweede tot het vijfde (= voorlaatste) opleidingsjaar, oefenen de studenten in kleine groepen op technieken zoals het klinisch onderzoek van dieren, rectaal onderzoek van paard en rund, bloedafname, het geven van injecties, chirurgie en meer.

Het bijzondere aan dit *skillslab* is dat er zo goed als geen levende dieren worden gebruikt, maar dat de studenten oefenen op zogenaamde "modellen". Dat kunnen gesofisticeerde (en dure) namaakdieren (of delen van dieren) zijn, of net zeer eenvoudige, vaak zelfgemaakte modellen. Een voorbeeld van een meer gesofisticeerd model is een nagemaakte kop van een hond om te leren hoe een tracheotube te plaatsen (een buis in de luchtpijp om tijdens anesthesie beademing te kunnen toepassen). Voorbeelden van eenvoudigere modellen zijn een pluchen hond om injecties op te oefenen, of een balletje aan een touwtje om castratie van de kater te oefenen.

Soms is er veel zoekwerk aan te pas gekomen om een model te ontwikkelen. Zo werd er door de professor orthopedie samen met de mensen van anatomie lang gewerkt om een namaakhond in elkaar te steken, waarbij het skelet maar ook de gewrichten en gewrichtsbanden waarheidsgetrouw werden nagebootst. Hierdoor kan deze namaakhond nu gebruikt worden om de diergeneeskundestudenten aan te leren hoe een hond op de onderzoekstafel gelegd moet worden om correcte radiografieën (zoals die van knieën of heupen) te nemen. Meer nog, de studenten kunnen – doordat de gewrichten zo goed nagebootst zijn – op deze namaakhond ook het klinisch onderzoek oefenen om bijvoorbeeld na te gaan of een hond een gescheurde kruisband heeft. Voordat deze namaakhond ontwikkeld werd, kregen de studenten practicum over deze technieken met levende honden, met name de onderwijsdieren die op de faculteit aanwezig zijn. Door het grote aantal studenten leverde dit – ondanks het feit dat het niet pijnlijk is – toch behoorlijk wat stress op voor de dieren. Bovendien was er daardoor ook geen mogelijkheid voor de studenten om uitgebreid te oefenen of zaken te herhalen.

Op dit ogenblik is door de inzet van dergelijke modellen het gebruik van onderwijsdieren aan de faculteit diergeneeskunde beperkt tot het absolute minimum, met name voor oefeningen waarvoor het vereist is om levende dieren te gebruiken, omdat ook de reactie van de dieren belangrijk is.

Naast het verminderd gebruik van proefdieren, zijn de studenten door het *skillslab* ook beter getraind om in het laatste jaar in de kliniek, onder begeleiding van een ervaren dierenarts, dierpatiënten te onderzoeken en te behandelen. Hierdoor verbetert ook het welzijn van deze dierpatiënten.

In totaal zijn er in het *skillslab* ongeveer 60 diervrije modellen in gebruik.

Omschrijving van de actie

De actie waaraan de faculteit Diergeneeskunde zich engageert richt zich op het beter kenbaar maken van de artificiële modellen die in het *skillslab* gebruikt worden, zodat ze als inspiratiebron voor anderen kunnen dienen. Zij zullen daartoe hun modellen inbrengen in de RE-Place databank (www.re-place.be/database). Dit is immers een makkelijk zoekbare databank waarin proefdiervrije methoden opgenomen zijn die in Vlaanderen en Brussel gebruikt worden. De kracht van de database is dat er een contactpersoon bij staat met de bedoeling om overleg te stimuleren en onderzoekers de kans te geven ergens die methode te gaan aanleren. De faculteit Diergeneeskunde aan UGent staat open om mensen te ontvangen die met haar modellen willen leren werken.

Op dit ogenblik is het *skillslab* al langere tijd opgenomen in de databank (www.re-place.be/method/animal-dummy-models-and-simulators-clinical-training), maar wegens tijdsgebrek zijn nog niet alle individuele modellen opgenomen in de databank. De RE-Place databank is gebruiksvriendelijk voor de onderzoeker en laat toe om veel

of weinig informatie te delen. De faculteit Diergeneeskunde streeft ernaar om per model zo veel mogelijk informatie mee te geven in de databank.

Resultaten van de actie

De streefdatum voor het ingeven van alle (ca. 60) modellen is eind 2023. Als er nog nieuwe modellen worden ontwikkeld, zullen deze uiteraard later ook worden opgenomen in de databank.

Het aantal proefdieren voor onderwijs aan de faculteit diergeneeskunde zal door deze actie niet verminderen, we schatten immers in dat we intussen al aan ons minimum zijn qua gebruik van proefdieren. We hopen door deze actie wel bij te dragen aan het verminderen van gebruik van proefdieren voor het onderwijs in andere opleidingen in Vlaanderen, bijvoorbeeld opleidingen voor diervverzorgers, dierenartsassistenten en proefdiergebruikers. Los van onze actie om de modellen in de RE-Place databank in te geven, zal via andere kanalen, zoals de Vlaamse Interuniversitaire Raad, overleg worden opgestart tussen opleidingsverstrekkers waar dieren ingezet worden voor het onderwijs.